Journal of Research in Behavioral Sciences

Year 2025, Volume 23, Issue 2

Normalization of Fear of Happiness Scale and its Relationship with Hopelessness and Failure in Iranian Students

Erfan Kermanshahi[1], Anis Khoshlahje Sedgh[2]

1. Master of Clinical Psychology, Department of Clinical Psychology, Qom Medical Sciences, Islamic Azad University, Qom, Iran.

2. (Corresponding author) * Departmen of Clinical Psychology, Faculty of Medicine, Qom Medical Sciences, Islamic Azad University, Qom, Iran.

Abstract

Aim and Background: The aim of the present study is to standardize the Fear of Happiness Scale and examine its relationship with hopelessness and frustration among Iranian high school students.

Methods and Materials: This study employed a developmental method with a correlational approach. The statistical population consisted of all upper secondary school students in Tehran Province during the 2024–2025 academic year (approximately 65,000 students). Using Cochran's formula, the sample size was determined to be 415 participants. The research instruments included the Joshanloo Fear of Happiness Scale, the Beck Hopelessness Scale, the Frustration Discomfort Scale, the Oxford Happiness Questionnaire, and the Subjective Vitality Scale. Data analysis was conducted using SPSS version 25, utilizing both descriptive and inferential statistics

Findings: A Cronbach's alpha of 0.883 indicated a desirable level of internal consistency. Factor analysis, with a KMO value of 0.872 and a significant Bartlett's test, confirmed the construct validity of the instrument. The score distribution was also reported to be normal. The research hypothesis suggesting a significant positive relationship between hopelessness and frustration was confirmed.

Conclusions: These findings may be useful for psychological interventions and academic counseling, particularly for students who simultaneously face psychological challenges such as hopelessness and frustration.

Keywords: Normalization, Scale, Fear, Happiness, Hopelessness, Frustration, Iranian students

Citation: Kermanshahi E, Khoshlahje sedgh A. Normalization of Fear of Happiness Scale and its Relationship with Hopelessness and Failure in Iranian Students. Res Behav Sci 2025; 23(2): 295-312.

* **Anis khoshlahje sedgh,**
Email: dr.aniskhoshlahjehsedgh@iau.ac.ir

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

هنجاریابی مقیاس ترس از شادی و رابطه آن با ناامیدی و ناکامی در دانش‌آموزان ایرانی

عرفان کرمانشاهی[1] ، **انیس خوش لهجه صدق**[2*]

۱- کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی بالینی، واحد علوم پزشکی قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

۲- (نویسنده مسئول)* استادیار، گروه روان‌شناسی بالینی، واحد علوم پزشکی قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: هدف از پژوهش حاضر، هنجاریابی مقیاس ترس از شادی و بررسی رابطه آن با ناامیدی و ناکامی در میان دانش‌آموزان ایرانی است.

مواد و روش‌ها: این مطالعه به روش توسعه‌ای و با رویکرد همبستگی انجام شده و جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم استان تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۳–۱۴۰۴ (حدود ۶۵ هزار نفر) بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۴۱۵ نفر تعیین شد و ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه ترس از شادی جوشنلو، پرسشنامه ناامیدی بک، مقیاس احساس ناکامی، پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه سرزندگی ذهنی بود. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ و استفاده از آمار توصیفی و استنباطی انجام گرفت.

یافته‌ها: ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸۳ نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب است و تحلیل عاملی با KMO برابر با ۰/۸۷۲ و آزمون بارتلت معنادار، روایی سازه ابزار را تأیید کرد. توزیع نمرات نیز نرمال گزارش شد. فرضیه پژوهش مبنی بر وجود یک رابطه معنادار و مثبت بین ناامیدی و ناکامی تایید می‌شود.

نتیجه‌گیری: در نهایت، این نتایج می‌تواند در مداخلات روان‌شناختی و مشاوره‌های تحصیلی کاربرد داشته باشد، به‌ویژه برای دانش‌آموزانی که ممکن است به‌طور همزمان با مشکلات روانی همچون ناامیدی و ناکامی روبرو باشند.

واژه‌های کلیدی: هنجاریابی، مقیاس، ترس، شادی، ناامیدی، ناکامی، دانش آموزان ایرانی

ارجاع: کرمانشاهی عرفان، خوش لهجه صدق انیس. **هنجاریابی مقیاس ترس از شادی و رابطه آن با ناامیدی و ناکامی در دانش آموزان ایرانی**. مجله تحقیقات علوم رفتاری ۱۴۰۴؛ ۲۳(۲): ۲۹۵-۳۱۲.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

*- **انیس خوش لهجه صدق،**

رایانامه: dr.aniskhoshlahjehsedgh@iau.ac.ir

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

مقدمه

ترس از شادی پدیده‌ای روان‌شناختی است که در آن فرد به‌طور آگاهانه یا ناآگاهانه از تجربه احساسات مثبت اجتناب می‌کند. این پدیده می‌تواند تحت تأثیر باورهای فرهنگی، تجربیات منفی گذشته، و سبک‌های شناختی خاص شکل بگیرد.

در برخی فرهنگ‌ها، شادی با پیامدهای منفی همراه دانسته می‌شود؛ به‌طوری‌که افراد ممکن است از ابراز یا تجربه شادی دوری کنند تا از حسادت دیگران، بروز تغییرات ناخواسته، یا از دست دادن شادی در آینده جلوگیری نمایند. چنین نگرشی می تواند از دوران کودکی و نوجوانی شکل بگیرد و در طول زندگی پایدار باقی بماند.

در جوامعی که شادی را احساسی ناپایدار یا حتی عامل بدبختی تلقی می‌کنند، این ترس شدت بیشتری می‌یابد و بر سلامت روانی افراد تأثیر منفی می‌گذارد(۱) .

در چنین شرایطی، فرد ممکن است به‌صورت ناخودآگاه از موقعیت‌هایی که می‌تواند باعث خوشحالی شود، دوری کند؛ نتیجه آن می‌تواند احساس انزوا، تنهایی، کاهش انرژی، بی حوصلگی، و حتی افسردگی باشد.در بلندمدت، نوجوانانی که از شادی می‌ترسند، ممکن است با افت تحصیلی، مشکلات ارتباطی و کاهش کیفیت زندگی مواجه شوند (۲).

یکی از پیامدهای مهم ترس از شادی، افزایش ناامیدی در افراد، به‌ویژه دانش‌آموزان است. دانش‌آموزانی که از تجربه احساسات مثبت اجتناب می‌کنند، اغلب فاقد چشم‌انداز مثبت نسبت به آینده هستند و باور دارند که تلاش برای بهبود شرایط بی‌فایده است. در نتیجه، این افراد ممکن است انگیزه خود را برای پیشرفت تحصیلی از دست بدهند و در فعالیت‌های آموزشی و اجتماعی، عملکردی ضعیف داشته باشند.

این وضعیت می‌تواند به کاهش اعتمادبه‌نفس و افزایش احساس بی‌ارزشی منجر شود. همچنین، ترس از شادی ممکن است سبب دوری‌گزینی از موقعیت‌های اجتماعی شود؛ به‌طوری که فرد به‌تدریج روابط اجتماعی محدودی پیدا کند که خود زمینه‌ساز بروز مشکلات عاطفی و روانی بیشتر خواهد بود.

ناکامی نیز یکی دیگر از پیامدهای رایج ترس از شادی است (۳). زمانی که فرد در دستیابی به اهداف خود با موانع مکرر مواجه می‌شود و احساس شکست می‌کند، سطح ناکامی افزایش می‌یابد. در میان دانش‌آموزان، این ناکامی می‌تواند ناشی از انتظارات بالا، فشارهای خانوادگی، نبود حمایت اجتماعی، یا ضعف در مهارت‌های مقابله‌ای باشد.

هنگامی که ترس از شادی با احساس ناکامی ترکیب شود، فرد ممکن است از تلاش‌های جدید اجتناب کند و خود را در یک چرخه معیوب از شکست و ناامیدی گرفتار بیابد. این چرخه منفی در بلندمدت می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی و تأثیرات منفی بر آینده تحصیلی و شغلی افراد منجر شود.

بررسی‌های انجام‌شده نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که از شادی می‌ترسند، معمولاً سطوح بالاتری از استرس و اضطراب را تجربه می‌کنند. در دنیای امروز، یکی از چالش‌های جدی روان‌شناختی در جوامع مختلف، ترس از شادی یا احساس گناه در مواجهه با خوشحالی است. این پدیده که گاه با عنوان «هراس از خوشبختی» نیز شناخته می‌شود، به مجموعه‌ای از باورهای منفی اشاره دارد که در آن فرد از تجربه شادی اجتناب می‌کند و گاه حتی آن را تهدیدی برای هویت یا ثبات روانی خود می‌پندارد (۴).

این مسئله به‌ویژه در دوران نوجوانی و در میان دانش‌آموزان بسیار شایع است؛ زمانی که نوجوانان در تلاش برای درک خود و جایگاهشان در جامعه هستند. از آنجا که نوجوانی دوره‌ای حساس و تعیین‌کننده در شکل‌گیری شخصیت فرد به شمار می‌رود، نحوه‌ی مواجهه‌ی فرد با احساسات و عواطف خود می‌تواند تأثیرات عمیقی بر سلامت روانی، اجتماعی و حتی تحصیلی او داشته باشد(۵).

از این‌رو، مطالعه و بررسی مقیاس‌های مربوط به ترس از شادی و عوامل مرتبط با آن، از جمله ناامیدی و ناکامی، می‌تواند نقش مهمی در شناسایی زودهنگام مشکلات روان‌شناختی در نوجوانان ایفا کند.

یکی از مهم‌ترین مسائلی که در این زمینه باید مورد توجه قرار گیرد، روابط پیچیده و درهم‌تنیده‌ای است که میان ترس از شادی، ناامیدی و ناکامی وجود دارد. این سه مفهوم به‌طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و درک این روابط می‌تواند نقش مؤثری در درمان و پیشگیری از مشکلات روانی ایفا کند(۶).

برای مثال، ناامیدی که یکی از احساسات رایج در میان نوجوانان است، اغلب از احساس ناتوانی در دستیابی به اهداف یا تحقق آرزوهای شخصی نشأت می‌گیرد. اگر این حس تداوم یابد، ممکن است فرد را به سمت احساس ناکامی و نارضایتی از خود سوق دهد.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

از سوی دیگر، ترس از شادی را می‌توان نوعی خودکارآمدی منفی یا احساس بی‌ارزشی تلقی کرد؛ احساسی که در آن فرد از ابراز شادی یا تجربه واقعی خوشحالی دچار هراس می‌شود. این ترس می‌تواند ریشه در تجارب گذشته، محیط خانوادگی، یا فشارهای اجتماعی داشته باشد.

در دوران نوجوانی، چنین احساساتی تأثیرات عمیق و بلندمدتی بر شکل‌گیری شخصیت فرد می‌گذارند و در صورت بی توجهی، ممکن است به بروز افسردگی، اضطراب و دیگر اختلالات روان‌شناختی و اجتماعی منجر شوند.

ر این راستا، بررسی مقیاس‌هایی که توانایی ارزیابی میزان ترس از شادی را در دانش‌آموزان دارند، نه‌تنها برای شناسایی این پدیده در میان نوجوانان ایرانی اهمیت دارد، بلکه می‌تواند به تشخیص زودهنگام اختلالات روانی و اجتماعی نیز کمک کند. انجام چنین مطالعاتی به معلمان، مشاوران و روان‌شناسان این امکان را می‌دهد تا با مشکلات روان‌شناختی دانش‌آموزان به شیوه‌ای مؤثرتر مواجه شوند و راهکارهایی مناسب برای بهبود وضعیت روانی آنان ارائه دهند.

در واقع، برخورداری از اطلاعات دقیق درباره‌ی میزان ترس از شادی و ارتباط آن با دیگر متغیرهای روان‌شناختی نظیر ناامیدی و ناکامی، می‌تواند در تدوین برنامه‌های آموزشی و حمایتی مؤثر نقش بسزایی داشته باشد. افزون بر این، هنجاریابی مقیاس‌های مربوط به ترس از شادی و بررسی تأثیر آن بر ناامیدی و ناکامی، امکان طراحی رویکردهای درمانی و پیشگیرانه‌ی بهتری را برای گروه‌های سنی مختلف فراهم می کند. این موضوع به‌ویژه در جامعه‌ی ایران، که در آن چالش‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بر رفتارهای روانی نوجوانان تأثیرگذارند، اهمیت دوچندان دارد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع توسعه‌ای و از روش – همبستگی می باشد. در این تحقیق برای گردآوری اطلاعات از دو روش کتابخانه‌ای و همبستگی استفاده شده است مطالعات و بررسی های لازم درباره‌ی مبانی نظری تحقیق، ادبیات موضوعی تحقیق، سوابق مسئله و موضوع تحقیق با استفاده از روش های کتابخانه‌ای و مطالعه‌ای منابع، پایان‌نامه‌ها و تحقیقات مرتبط با موضوع و پایگاه های اینترنتی استفاده شده است. همچنین، از آنجا که پرسشنامه رایج ترین تکنیک مورد استفاده در تحقیق همبستگی است. بخش اول شامل، اطلاعات جمعیت شناختی شامل؛ جنس, سن، مقطع تحصیلی، منطقه سکونت، شغل پدر و مادر و تعداد اعضای خانواده جمع آوری شد.

پرسشنامه ترس از شادی جوشنلو[1] (۲۰۱۴): پرسشنامه ترس از شادی یک مقیاس خودگزارش‌دهی ۵ آیتمی است که توسط جوشنلو و همکاران (۲۰۱۴) تهیه شده است. آیتم‌های این پرسشنامه به‌صورت مستقیم و بر اساس طیف لیکرتی از ۱ (کاملا مخالف) تا ۷ (کاملا موافق) نمره‌گذاری می شوند. نمره بالاتر نشان‌دهنده ترس از شادی بیشتر در فرد است. این پرسشنامه توسط جوشنلو در ۱۳ کشور مختلف بررسی شد. نتایج پژوهش نشان‌دهنده روایی و پایایی مناسب این ابزار است. تحلیل عاملی تاییدی حاکی از برازش مدل تک عاملی بود. این پرسشنامه همبستگی بالایی با افسردگی و همبستگی پایینی با بهزیستی روان‌شناختی دارد که به ترتیب نشان‌دهنده روایی همگرا و نیز روایی واگرای ابزار است. همچنین مقدار آلفای کرونباخ ۰/۷۰ تا ۰/۸۷ در کشورهای مختلف، نشان‌دهنده پایایی مناسب این ابزار است (۴). ضریب آلفای کرونباخ در این پژوهش برای کل مقیاس برابر با ۰/۹۲ بود.

پرسشنامه مقیاس ناامیدی بک[2](۱۹۷۴): این پرسشنامه در سال ۱۹۷۴ توسط آرون بک ساخته شد و دارای ۲۰ سوال بوده که هدف آن سنجش میزان ناامیدی از ابعاد مختلف (یاس در دستیابی به خواسته ها، عدم اطمینان به آینده، بدبینی، نومیدی در مورد آینده، انتظار منفی نسبت به آینده) است. طیف پاسخگویی آن از نوع لیکرت بوده که از ۱ (کاملا مخالف) تا ۵ (کاملا موافق) نمره‌گذاری می‌شوند. در پژوهش گودرزی (۱۳۸۱) روایی همزمان این پرسشنامه با استفاده از آزمون همبستگی مقیاس با پرسشنامه افسردگی بک مورد تایید قرار گرفت.. همچنین پایائی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. معمولاً دامنه ضریب اعتماد آلفای کرونباخ از صفر (۰) به معنای عدم پایداری، تا مثبت یک (۱+) به معنای پایائی کامل قرار می گیرد و هر چه مقدار بدست آمده به عدد مثبت یک نزدیکتر باشد قابلیت اعتماد پرسشنامه بیشتر می شود (۷). آلفای کرونباخ برای پرسشنامه ناامیدی بک ۰/۷۹ بدست آمد که نشان دهنده پایایی خوب این ابزار است(۸).

[1] Fear of Happiness Scale
[2] Beck Hopelessness Scale

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]
[DOI: 10.48305/23.2.295]

پرسشنامه احساس ناکامی[3](۱۹۹۸): پرسشنامه احساس ناکامی توسط گیلبرت و آلن در سال ۱۹۹۸ و بر اساس نظریه جایگاه اجتماعی ساخته شده است(۹). تحقیقات گسترده ای بر مبنای این پرسشنامه از آن سال انجام شده و رابطه آن با ناامیدی، افسردگی، خودکشی، اختلال استرس پس از صانحه و ... به تأیید رسیده است. همچنین در بیشتر تحقیقات انجام شده پرسشنامه احساس ناکامی بهمراه پرسشنامه احساس شکست مورد استفاده قرار می گیرد. ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ برای کل آزمودنی ها ۰/۹۳ محاسبه شد. این پرسشنامه در ابتدا به فارسی ترجمه گردیده و پس از انجام اصلاحات به زبان اصلی ان یعنی انگلیسی بازگردانده شد. سپس نسخه دوم با نسخه اول تطبیق داده شد و موارد مورد نیاز تحت نظارت چند تن از اساتید دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی اصلاح گردید. این پرسشنامه حاوی ۱۶ سؤال بوده و ۲ خرده مقیاس به نام های احساس ناکامی درونی و احساس ناکامی بیرونی دارد(۹).

پرسشنامه سرزندگی ذهنی[4](۱۹۹۷): پرسشنامه سرزندگی ذهنی توسط رایان و فردریک (۱۹۹۷) طراحی و اعتباریابی شده است(۱۰)، این مقیاس انرژی و شور و اشتیاق برای زندگی را به منزلهٔ یک صفت مورد سنجش قرار می دهد. این مقیاس دارای ۷ سؤال (لیکرت ۱-۷) می باشد. این پرسشنامه توسط سدیدی (۱۳۹۲) اعتباریابی شده است. طیف مورد استفاده در پرسشنامه بر اساس طیف هفت گزینه‌ای لیکرت می‌باشد که از ۱ (کاملا مخالف) تا ۷ (کاملا موافق) نمره‌گذاری می‌شوند. در مطالعه سدیدی (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه ۰/۸۹ محاسبه شد. همچنین در داخل کشور ابوالقاسمی (۱۳۸۲) ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۸۵ گزارش کرده بود. در مطالعه سدیدی (۱۳۹۲) برای بدست آوردن روایی پرسشنامه از نظرات استاد راهنما و چندین تن از دیگر اساتید و متخصصین و کارشناسان استفاده شده است. و از آنها در مورد مربوط بودن سؤالات، واضح بودن و قابل فهم بودن سؤالات و اینکه آیا این سؤالات برای پرسش های تحقیقاتی مناسب است و آنها را مورد سنجش قرار می دهد ، نظر خواهی شد و مورد تایید قرار گرفت (۱۱).

پرسشنامه استاندارد شادکامی آکسفورد هیلز و آرگیل[5] (۲۰۰۲): پرسشنامه شادکامی آکسفورد توسط هیلز و آرگیل (۲۰۰۲) به منظور سنجش شادکامی طراحی و تدوین شده است(۱۲). این پرسشنامه دارای ۸ سوال می باشد و بر اساس طیف شش گزینه ای لیکرت با سوالاتی مانند (من نسبت به آنچه که هستم احساس رضایت نمی کنم.) به سنجش شادکامی می پردازد و از ۱ (کاملا مخالف) تا ۶ (کاملا موافق) نمره‌گذاری می‌شوند (۱۲). همچنین این پرسشنامه دارای ۳ خرده مقیاس درجه عاطفه مثبت، میانگین سطح رضایت در طول یک دوره، نداشتن احساس منفی می‌باشد.

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم استان تهران (تقریبا ۶۵ هزار نفر) می‌شود که در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ مشغول به تحصیل هستند. طبق فورمول کوکران ۴۱۵ نمونه محاسبه شد. در این تحقیق، پس از تهیه و تدوین شاخص ها و طراحی صورت اولیه‌ی پرسشنامه، مطالعه ای مقدماتی انجام گرفت. هدف این مطالعه مقدماتی[6]، تعیین میزان پایایی پرسش نامه تحقیق بود. این مطالعه مقدماتی، روی یک گروه ۳۰ نفری از دانشجویان هم رشته و سایر دانشجویان دانشکده به اجرا در آمد و بعد استخراج، نمرات مربوط به هر پرسش نامه و وارد نمودن آن ها در SPSS از آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۹۶ بود. با توجه به اینکه میزان آلفای بدست آمده از ۰/۷ بیشتر و قابل قبول بود، پرسشنامه طراحی شده از پایایی لازم برخوردار می باشد.

روش تجزیه و تحلیل داده ها. در این پژوهش، از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است و برای پردازش اطلاعات از نرم افزاری آماری SPSS 25 استفاده گردیده است. در این پژوهش، آمارهای توصیفی همچون فراوانی مطلق، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر و در آمار استنباطی ازضریب همبستگی استفاده شده است.

یافته‌ها

از مجموع ۴۱۵ نفر شرکت‌کننده، ۲۱۲ نفر (۵۱/۲٪) مرد و ۲۰۳ نفر (۴۸/۸٪) زن بودند. بنابراین، درصد تجمعی برای مردان

[3] Entrapment Scale
[4] Subjective Vitality Scale (SVS)
[5] Oxford Happiness Questionnaire (OHQ)
[6] .PRETEST

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]
[DOI: 10.48305/23.2.295]

۵۱٫۲٪ و برای زنان ۱۰۰٪ است. این نتایج نشان‌دهنده توزیع نسبتاً متوازن بین جنسیت‌ها در نمونه مورد بررسی است.

جدول ۱. وضعیت جنسیت شرکت کنندگان

متغیر	تعداد	درصد	درصد تجمعی
مرد	۲۱۲	۵۱/۲	۵۱/۲
زن	۲۰۳	۴۸/۸	۱۰۰/۰
جمع	۴۱۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

پرسشنامه ترس از شادی، شاخص‌های توصیفی گویه‌ها به این ترتیب گزارش شد میانگین گویه اول برابر با ۲/۲۱ و انحراف معیار آن ۱/۱۲۷ بود میانگین گویه دوم برابر با ۳/۷۵ و انحراف معیار آن ۰/۹۱۷ بود میانگین گویه سوم برابر با ۲/۸۷ و انحراف معیار آن ۱/۰۵۱ بود میانگین گویه چهارم برابر با ۲/۴۵ و انحراف معیار آن ۱/۱۴۲ بود و میانگین گویه پنجم برابر با ۱/۹۸ و انحراف معیار آن ۱/۱۹۹ به دست آمد.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی گویه‌های پرسشنامه ترس از شادی

شماره گویه	میانگین	انحراف معیار
۱	۲/۲۱	۱/۱۲۷
۲	۳/۷۵	۰/۹۱۷
۳	۲/۸۷	۱/۰۵۱
۴	۲/۴۵	۱/۱۴۲
۵	۱/۹۸	۱/۱۹۹

تعیین ویژگی‌های روان سنجی پرسشنامه ترس از شادی (۵ گویه)

بررسی پایایی (۵ گویه)

برای تعیین پایایی یک آزمون یا پرسشنامه روش های مختلفی وجود دارد. یکی از روش های پرکاربرد در این زمینه روش الفای کرونباخ است که میزان همسانی درونی سوالات پرسشنامه را مشخص می‌کند. آلفای کرونباخ بررسی می‌کند که آیا سؤال‌های مختلف یک ابزار (مثلاً پرسشنامه) تا چه اندازه به‌طور سازگار و هماهنگ یک مفهوم یا سازه خاص را می سنجند لذا در این تحقیق جهت تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد.

نتیجه آزمون الفای کرونباخ در مرحله نخست نشان داد که میزان آلفا برابر ۰/۸۸۳ است و این مقدار بیشتر از حداقل مقدار قابل قبول آلفا یعنی ۰/۷۰ است. بررسی ضریب همبستگی گویه‌ها با نمره کل آزمون نشان داد همه گویه‌ها ضریب همبستگی قابل قبولی با نمره کل مقیاس تعادل دارند.

بررسی روایی

برای تعیین روایی یک پرسشنامه روش های مختلفی وجود دارد. یکی از روش های تعیین روایی، روایی سازه است. برای تعیین روایی سازه، از روش تحلیل عاملی استفاده می‌شود. تحلیل عاملی از تعدادی فنون آماری ترکیب شده و هدف آن ساده کردن مجموعه‌های پیچیده داده‌هاست.

دو رویکرد اصلی برای تحلیل عاملی وجود دارد: تحلیل عاملی اکتشافی (EFA) و تحلیل عاملی تاییدی (CFA). کاربرد اصلی تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی در بررسی روایی سازه مقیاس‌ها و پرسشنامه‌ها است. در تحلیل عاملی اکتشافی محقق در مورد ماهیت و تعداد عامل‌های زیربنایی اطلاعاتی در اختیار ندارد و جهت شناسایی عامل‌های زیربنایی که توجیه کننده همبستگی های موجود بین متغیرها است از این رویکرد تحلیل عاملی استفاده می‌کند. در رویکرد تحلیل عاملی تاییدی محقق قصد آزمون ساختار عاملی فرض شده به وسیله داده‌ها را دارد.

بنابراین با توجه به اینکه پرسشنامه بر پایه نظریه تعاملی انتظار برای نخستین بار طراحی شده است نخست از طریق تحلیل عاملی اکتشافی، عامل‌های زیربنایی آن شناسایی شده و سپس از طریق تحلیل عاملی تاییدی، ساختار عاملی پرسشنامه در داده‌های یک نمونه دیگر بررسی شدند.

قبل از انجام تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی لازم است مفروضه‌ها یا پیش فرض‌های اصلی انجام این دو نوع ازمون آماری پارامتریک در داده‌ها بررسی شده و سپس به انجام این تحلیل ها اقدام شود. در ادامه این بخش پیش فرض‌های تحلیل عاملی بررسی شده‌اند.

بررسی مفروضه‌های تحلیل عاملی

روش تحلیل عاملی از جمله روش های پارامتریک چند متغیری بوده و از نظر آماری نیز بر روش های آماری همبستگی مبتنی است. به همیت دلیل بررسی وجود مفروضه‌های آزمون‌های پارامتریک و آزمون‌های مبتنی بر همبستگی ضرورت دارد. در ادامه نحوه بررسی پیش فرض‌های تحلیل عاملی و نتایج آن ارائه شده است.

حجم نمونه

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

یکی از مهم ترین پیش نیازهای تحلیل عاملی داشتن حجم نمونه مناسب است. در خصوص حجم نمونه برای تحلیل عاملی نظرات متفاوتی وجود دارد. محققان معتقدند هر چه قدر حجم نمونه بزرگتر باشد، نتیجه تحلیل عاملی بهتر خواهد بود و حداقل حجم نمونه ۲۰۰ نفر پیشنهاد شده و نمونه‌های بالای ۵۰۰ نفر برای انجام تحلیل عاملی مناسب و خوب محسوب می‌شوند. با توجه به این که هر دو نمونه تحقیق حاضر از ۵۰۰ نفر بیشتر هستند پس حجم نمونه برای انجام تحلیل عاملی مناسب است.

بررسی هم خطی چندگانه

آزمون ضریب همبستگی پیرسون

ضرایب همبستگی برای محاسبه درجه و میزان ارتباط خطی بین دو متغیر به کار می‌رود. دامنه ضریب همبستگی از ۱- تا ۱+ تغییر می‌کند. هر چه مقدار این ضریب به ۱+ نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی بودن و مثبت بودن جهت ارتباط دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هر یک از متغیرها، دیگری نیز افزایش می‌یابد و بالعکس با کاهش هر یک از متغیرها دیگری نیز کاهش پیدا می‌کند. همچنین هرچه مقدار این ضریب به ۱- نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی بودن و منفی بودن ارتباط بین دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هرکدام از متغیرها، دیگری کاهش و با کاهش هریک از متغیرها دیگری افزایش پیدا می‌کند. در واقع این آزمون به بررسی فرضیه زیر می‌پردازد:

فرض H0: ضریب همبستگی بین دو متغیر صفر می‌باشد (دو متغیر از یکدیگر مستقل هستند).

فرض H1: ضریب همبستگی بین دو متغیر صفر نمی‌باشند (دو متغیر با یکدیگر ارتباط دارند).

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق

متغیرهای پژوهش		ترس از شادی	نا امیدی	ناکامی
ترس از شادی	مقدار همبستگی	۱		
	سطح معناداری	.		
نا امیدی	مقدار همبستگی	۰/۳۴۴	۱	
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	.	
ناکامی	مقدار همبستگی	۰/۲۳۲	۰/۳۳۸	۱
	مقدار همبستگی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	.

با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین دو به دوی متغیرها کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است می توان اظهار نظر کرد که بین ترس از شادی با متغیرهای نا امیدی و ناکامی همبستگی و ارتباط معناداری وجود دارد.

پیش فرض های آزمون رگرسیون

جهت بررسی نقش متغیرهای نا امیدی و ناکامی در در پیش‌بینی ترس از شادی، تحلیل رگرسیون چندگانه ارائه شده است.

ابتدا جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون های پیشفرض نحوه پارامتریک بودن یا ناپارامتریک بودن داده ها مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ٤. بررسی چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیر	کشیدگی		چولگی	
	خطای معیار	آماره	خطای معیار	آماره
ترس از شادی	۰/۵۶۹	۰/۱۲۰	۰/۶۱۹-	۰/۲۳۹
نا امیدی	۰/۶۸۷	۰/۱۲۰	۰/۲۴۹-	۰/۲۳۹
ناکامی	۰/۰۴۸-	۰/۱۲۰	۱/۴۶۳	۰/۲۳۹

جدول فوق نشان می‌دهد که مقدار چولگی مشاهده شده برای متغیرهای پژوهش در بازه (۲ ، ۲-) قرار دارد. یعنی از لحاظ کجی متغیرهای پژوهش نرمال بوده و توزیع آن متقارن است. مقدار کشیدگی آنها نیز در بازه (۲ ، ۲-) قرار دارد. این

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

نشان می‌دهد توزیع متغیرها از چولگی و کشیدگی نرمال برخوردار است.

جدول ۵. آزمون استقلال خطاها و شاخص‌های خطی بودن

متغیر	آزمون استقلال خطاها	آزمون شاخص های خطی بودن مدل	
	Durbin-Watson	Tolerance	VIF
نا امیدی	۲/۰۶۰	۰/۸۸۶	۱/۱۲۹
ناکامی		۰/۸۸۶	۱/۱۲۹

با توجه به نتایج آزمون استقلال خطاهای دوربین واتسون نیز بیانگر عدم وجود خود همبستگی می‌باشد که حالت مطلوب در فرضیات اصلی مربوط به باقیمانده ها در تحلیل رگرسیون می‌باشد. در واقع آماره در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است که فرض صفر آزمون (عدم همبستگی بین خطاها) پذیرفته می‌شود.

همچنین شاخص‌های تولرانس و VIF نشان می‌دهند که بین متغیرهای پیشبین هم‌خطی چندگانه وجود ندارد. در واقع هریک از متغیرهای مستقل نا امیدی و ناکامی می‌توانند نقش مستقلی در تبیین پراکندگی نمرات ترس از شادی داشته باشند. (VIF<5)

جدول ٦. برازش مدل رگرسیونی

مدل رگرسیونی با روش همزمان	ضریب رگرسیون استاندارد شده	ضریب تعیین (R2)	ضریب تعیین تعدیل‌شده (Adjusted R
	۰/۳۶۵	۰/۱۳۳	۰/۱۲۹

نتایج جدول ۴نشان میدهد مقدار ضریب رگرسیون استاندارد شده (R) در این مدل برابر با ۰/۳۶۵ می‌باشد که نشان می‌دهد میزان همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته یک همبستگی مناسب می‌باشد. ضریب تعیین (R2) یا مجذور ضریب همبستگی برابر با ۰/۱۳۳ بوده که بیانگر آنست که ۱۳/۳درصد از واریانس متغیر وابسته (ترس از شادی) توسط متغیرهای مستقل (نا امیدی و ناکامی) تبیین می‌شود.

جدول ۷. آنوا

آماره‌ها	درجه آزادی (DF)	مقدار F	سطح معناداری (Sig)
رگرسیون	۲	۳۱/۶۸	۰/۰۰۰
باقی مانده	۴۱۲	***	***
مجموع	۴۱۴	***	***

با توجه به نتایج جدول آنوا چون مقدار آزمون F برابر با ۳۱/۶۸ می‌باشد و این مقدار از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگتر گزارش شده است و همچنین با توجه به مقدار سطح معناداری که برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد و از سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) کوچکتر گزارش شده است، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرهای مستقل (نا امیدی و ناکامی) از قدرت تبیین بالایی برخوردار بوده و قادر می‌باشد تغییرات متغیر وابسته (ترس از شادی) را توضیح دهد، پس به‌طور کلی می‌توان استنباط نمود که مدل رگرسیونی پژوهش مدل مناسبی می‌باشد.

جدول ۸. ضرایب تأثیر رگرسیونی

آماره‌ها	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (بتا)	مقدار T	سطح معناداری (Sig)
مقادیر ثابت	۰/۰۱۴-	***	۰/۲۶-	۰/۹۷۹
نا امیدی	۰/۶۳۷	۰/۳۰۰	۶/۱۴۸	۰/۰۰۰
نا کامی	۰/۵۰۲	۰/۱۳۱	۲/۶۸۰	۰/۰۰۸

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

با توجه به جدول ضرایب تأثیر رگرسیونی ضرایب رگرسیونی استاندارد شده (بتا) به ما کمک می‌کنند تا سهم نسبی متغیر مستقل را در تبیین تغییرات متغیر وابسته مشخص کنیم. هرچه مقدار ضریب بتای یک متغیر بیشتر باشد نقش آن متغیر در پیش‌بینی متغیر وابسته بیشتر است. مطابق با جدول فوق قدرمطلق مقدارآزمون تی برای برای متغیرهای مستقل نا امیدی و ناکامی از سطح استاندارد (۱/۹۶) بزرگتر می‌باشد و در سطح خطای استاندارد (۰/۰۵) کوچکتر بوده و معنادار گزارش شده اند. به عبارتی می توان نتیجه گرفت که متغیرهای مستقل نا امیدی و ناکامی تاثیر معناداری بر میزان ترس از شادی دارند.

جدول ۹. برآورد ضریب روایی برای کل پرسشنامه ترس از شادی با آزمون آلفای کرونباخ

سوالات مقیاس	ماتریس ضریب در صورت حذف آیتم	واریانس مقیاس در صورت حذف آیتم	همبستگی هر سوال با کل	اندازه واریانس مقیاس در صورت حذف آیتم	ضریب آلفا در صورت حذف آیتم
۱	۳۷۸/۲۹	۴۵۰/۷۲	۰/۴۱۲	۰/۹۲۳	۰/۹۲۵
۲	۳۷۹/۳۸	۴۵۶/۵۸	۰/۳۸۹	۰/۹۲۲	۰/۹۲۷
۳	۳۷۷/۵۶	۴۷۲/۳۱	۰/۳۷۴	۰/۹۲۱	۰/۹۲۴
۴	۳۷۸/۹۲	۵۱۰/۵۷	۰/۳۶۱	۰/۹۲۵	۰/۹۲۳
۵	۳۷۹/۹۵	۵۱۲/۸۲	۰/۳۷۴	۰/۹۲۳	۰/۹۲۱

تحلیل عاملی اکتشافی مقیاس ۵ گویه‌ای

تحلیل عاملی اکتشافی با شیوه‌ها و روش های متفاوتی انجام می‌شود. پر کاربردترین روش تحلیل عاملی، به ویژه در علوم رفتاری، تحلیل مولفه‌های اصلی است. برای انجام این روش از نرم افزار spss26 استفاده شد که نتایج آن در ادامه ارائه شده است.

در جدول زیر نتایج آزمون KMO در مورد کفایت نمونه و نتایج آزمون کرویت بارتلت ارائه شده است. آزمون بارتلت مناسب بودن ضرایب همبستگی بین گویه‌ها را جهت انجام تحلیل عاملی اکتشافی نشان می‌دهد.

جدول ۱۰. نتایج آزمون کیسر، مایر و الکین KMO و آزمون بارتلت

شاخص KMO		۰/۸۷۲
آزمون کرویت بارتلت	مجذور کای	۷۰۷۷/۲۹۶
	درجه آزادی	۷۰۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۱

هماگونه که نتایج در جدول فوق نشان می‌دهد مقدار آزمون KMO برابر ۰/۸۷۲ بوده و از حداقل معیار آن که برابر ۰/۷۰ است، بیشتر است لذا کفایت نمونه برای انجام تحلیل عاملی تایید می‌شود همچنین نتیجه آزمون بارتلت نیز معنادار است ($p<۰/۰۱$). و این نشان می‌دهد که ضرایب همبستگی بین گویه‌ها جهت انجام تحلیل عاملی مناسب هستند.

در جدول زیر میزان اشتراک گویه‌ها نشان داده شده است.

جدول ۱۱. میزان اشتراک گویه‌ها

گویه	اولیه	استخراج
Q1	۱	۰/۵۰۴
Q2	۱	۰/۷۲۱
Q3	۱	۰/۷۰۶
Q4	۱	۰/۶۵۵

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

جدول ۱۱. میزان اشتراک گویه‌ها

گویه	اولیه	استخراج
Q5	۱	۰/۶۲۳

تحلیل عاملی تاییدی مقیاس ۵ گویه‌ای

برای بررسی روایی سازه پرسشنامه از تحلیل عاملی تاییدی مرتبه اول با روش بیشینه درست نمایی استفاده شد. به این منظور، بر اساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی (EFA) مدل تحلیل عاملی تاییدی (CFA) به کار گرفته شد. جهت انجام این کار، نرم افزار ایموس نسخه ۲۴ مورد استفاده قرار گرفت. روش کار بدین صورت بود که روابط گویه‌ها به عنوان متغیرهای مشاهده‌گر و عامل‌های شش گانه پرسشنامه به عنوان سازه‌های پنهان یا نهفته از طریق رسم مدل های اندازه‌گیری به ترتیب زیر بررسی شدند. شکل زیر مدل اندازه‌گیری مقیاس ۵ گویه را نشان می‌دهد:

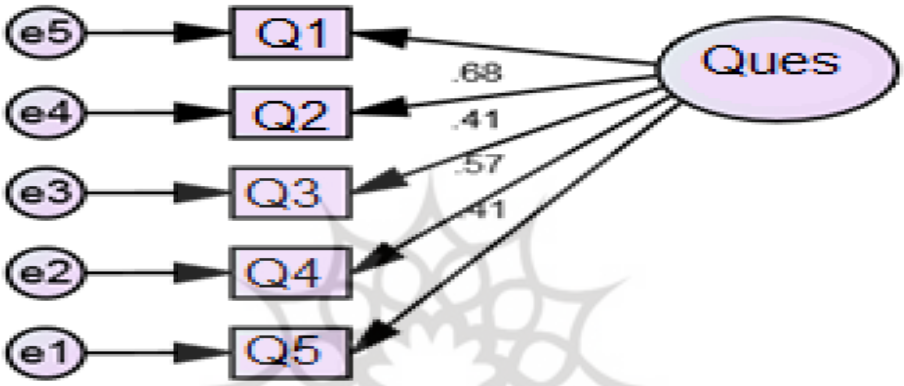

مدل اندازه‌گیری مقیاس ۵ گویه‌ای

اعداد روی علامت پیکان ها ضریب مسیر بین متغیرهای مکنون با گویه‌های تشکیل دهنده آن را نشان می‌دهند. تفسیر این اعداد همانند تفسیر ضرایب بتای استاندارد در رگرسیون است. هر چقدر مقادیر آنها به ۱+ یا ۱- نزدیک‌تر باشد نشان دهنده تاثیر بیشتر سازه پنهان بر روی آن متغیر است. اگر مقادیر ضرایب مسیر به صفر نزدیک‌تر باشد نشان دهنده تاثیر کمتر است و این گویه‌ها کاندیدای حذف از مجموعه سوالات پرسشنامه هستند. همانگونه که مشاهده می‌شود همه ضرایب از مقادیر متوسط و بالایی دارند و همه ضرایب در سطح ۰/۰۱ معنادار هستند. علامت های دایره کوچک هم به واریانس های خطای هر گویه مربوط هستند.

جدول زیر شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری مقیاس تعادل را نشان می‌دهد:

جدول ۱۲. شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری مقیاس تعادل

شاخص‌های برازندگی	(χ^2)	df	χ^2/df	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
مدل اندازه‌گیری	۲۲۲/۷۳	۶۴/۶	۳/۴۴	۰/۹۰	۰/۸۹	۰/۹۰	۰/۰۴۷
مقدار قابل قبول	نزدیک به صفر	-	زیر ۵	>۰/۹۰	>۰/۸۰	>۰/۹۰	<۰/۰۸

همانگونه که از داده‌های جدول فوق ملاحظه می‌شود بعضی از شاخص‌ها در دامنه مورد قبول قرار دارند (مثل RMSEA) و بعضی از شاخص‌های برازش با حداقل معیارهای شاخص‌های برازش برابر هستند.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

لازم به ذکر است که جهت ارزیابی مدل تحلیل عاملی شاخص‌های متعددی وجود دارد که در سه دسته کلی شاخص های برازش مطلق، نسبی و اقتصادی معرفی شده‌اند. در واقع شاخص‌های برازش این نکته را نشان می‌دهند که مدل نظری چقدر با داده‌ای تجربی مطابقت یا به اصلاح برازش دارد یا به عبارت ساده‌تر مدل نظری چقدر برازنده داده‌های تجربی است. در ادامه به صورت خلاصه، برخی از این شاخص‌ها که در این پژوهش گزارش شده‌اند، شرح داده می‌شود:

شاخص برازندگی (GFI)

بستگی به حجم نمونه ندارد و نشان می‌دهد که مدل تا چه حد نسبت به عدم وجود آن برازش بهتری دارد. این شاخص نسبت به سایر شاخص‌های برازندگی اغلب بزرگتر است، برخی از پژوهشگران نقطه برش ۰/۹۵ را برای آن پیشنهاد کرده‌اند. بر پایه قرارداد، مقدار این شاخص باید برابر یا بزرگتر از ۰/۹۰ باشد تا مدل مورد نظر پذیرفته شود.

شاخص تعدیل‌یافته برازندگی (AGFI)

این شاخص نیز مانند شاخصGFI باید بزرگتر از ۰/۹۰ باشد تا مدل مورد نظر پذیرفته شود. البته برخی نیز مقدار ۰/۸۰ به بالا را قابل قبول دانسته اند.

در جدول زیر معناداری ضرایب بین سازه‌های پنهان با گویه‌های تشکیل دهنده خود ارائه شده‌اند:

جدول ۱۳. معناداری ضرایب غیراستاندارد مستقیم بین گویه‌ها با سازه‌های موجود در مدل

از سازه	به	گویه	مقدار b	خطا (S. E)	نسبت بحرانی (C. R)	سطح معناداری p
ترس از شادی	<---	Q1	۰/۷۵۷	۰/۰۹۵	۷/۹۵	***
ترس از شادی	<---	Q2	۰/۹۹۱	۰/۱۴۶	۶/۷۸۴	***
ترس از شادی	<---	Q3	۰/۸۸۸	۰/۱۰۴	۸/۵۱۳	***
ترس از شادی	<---	Q4	۰/۷۶۸	۰/۰۸۹	۸/۵۹۱	***
ترس از شادی	<---	Q6	۰/۸۱۸	۰/۰۹۷	۸/۴۴۴	***

***=p< 0. 001

همانگونه که مشاهده می‌شود همه ضرایب در سطح ۰/۰۰۱ معنادار هستند و این بدین معنی است که سوالات طرح شده جهت اندازه‌گیری سازه مربوط به خود مناسب هستند. مقادیر بحرانی در ستون ششم با عنوان (C. R) معادل آزمون t هستند و مقادیر بیشتر از ۱/۹۶ نشان دهنده معناداری ضرایب مذکور هستند. در ضمن همانگونه که مشاهده می‌شود در هر مولفه یک سوال به عنوان نماینده آن مولفه در نظر گرفته شده و مقدار بتای غیراستاندارد آن سوال برابر ۱ در نظر گرفته شده است.

آزمون فرضیه سوم به بررسی رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناامیدی در دانش‌آموزان پرداخت. برای این منظور، آزمون تفاوت‌های زوجی انجام شد. نتایج نشان داد که میانگین تفاوت بین نمرات ترس از شادی و ناامیدی برابر با – ۴۶/۹۲۵بود، که نشان‌دهنده این است که میزان ترس از شادی به‌طور قابل توجهی کمتر از میزان ناامیدی است. انحراف معیار ۹/۴۷۰ و خطای استاندارد ۰/۴۶۵ به‌دست آمد که نشان‌دهنده پراکندگی نمرات و دقت محاسبه میانگین تفاوت است. فاصله اطمینان ۹۵٪ برای این تفاوت بین – ۴۷/۸۳۹ و – ۴۶/۰۱ قرار داشت، که به‌طور واضح بیان می‌کند که تفاوت مشاهده‌شده ازنظر آماری معنادار است. مقدار t برابر با – ۱۰۰/۹۴ و مقدار-p valueبرابر با ۰/۰۰۰ بود که نشان می‌دهد این تفاوت به‌طور معناداری از صفر متفاوت است و فرضیه صفر رد می‌شود.

جدول ۱٤. رابطه معنی داری بین ترس از شادی و ناامیدی

متغیرها	تفاوت های زوجی					t	درجه ازادی	Sig
	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	95% فاصله اطمینان از تفاوت				
				حد پایین	حد بالا			
ترس از	-۴۶/۹۲۵	۹/۴۷۹	۰/۴۶۵	-۴۷/۸۳۹	-۴۶/۰۱	-۱۰۰/۹۴	۴۱۴	۰/۰۰۰

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

جدول ۱۴. رابطه معنی داری بین ترس از شادی و ناامیدی

متغیرها	تفاوت های زوجی					t	درجه ازادی	Sig
	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	95% فاصله اطمینان از تفاوت				
				حد پایین	حد بالا			
شادی – ناامیدی								

آزمون فرضیه چهارم به بررسی رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناکامی در دانش‌آموزان پرداخته است. برای این منظور، آزمون تفاوت‌های زوجی انجام شد. نتایج نشان می‌دهد که میانگین تفاوت بین نمرات ترس از شادی و ناکامی برابر با - ۶۹/۱۴۲ بود که به‌طور معناداری نشان‌دهنده تفاوت منفی بین این دو متغیر است. انحراف معیار برابر با ۱۶/۸۱۸ و خطای استاندارد برابر با ۰/۸۲۶ به‌دست آمد که به‌ترتیب نمایانگر پراکندگی داده‌ها و دقت محاسبه تفاوت میانگین است. فاصله اطمینان ۹۵٪ برای این تفاوت بین - ۷۰/۷۶۵ و - ۶۷/۵۱ قرار داشت که بیانگر این است که با اطمینان ۹۵٪ تفاوت موجود در جامعه مورد بررسی در این بازه قرار دارد. مقدار t برابر با - ۸۳/۷۵ و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۰بود که به‌وضوح نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناکامی است. از آنجا که مقدار p-value از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه صفر که بیانگر عدم تفاوت معنادار است رد می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که بین ترس از شادی و ناکامی در دانش‌آموزان یک رابطه معنادار و منفی وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که هرچه ترس از شادی در دانش‌آموزان افزایش یابد، سطح ناکامی آنان نیز بیشتر می‌شود.

جدول ۱۵. رابطه معنی داری بین ترس از شادی با ناکامی

متغیرها	تفاوت های زوجی					t	درجه ازادی	Sig
	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	95% فاصله اطمینان از تفاوت				
				حد پایین	حد بالا			
ترس از شادی – ناکامی	-۶۹/۱۴۲	۱۶/۸۱۸	۰/۸۲۶	-۷۰/۷۶۵	-۶۷/۵۱	-۸۳/۷۴	۴۱۴	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه پنجم به بررسی رابطه معنادار بین ناامیدی و ناکامی در دانش‌آموزان پرداخته است. برای این منظور، آزمون تفاوت‌های زوجی انجام شد. نتایج نشان می‌دهد که میانگین تفاوت بین نمرات ناکامی و ناامیدی برابر با ۲۲/۲۱۷بود که به‌طور معناداری نشان‌دهنده تفاوت مثبت بین این دو متغیر است. انحراف معیار برابر با ۱۷/۳۹۶و خطای استاندارد برابر با ۰/۸۵۴ به‌دست آمد که به‌ترتیب بیانگر پراکندگی داده‌ها و دقت محاسبه تفاوت میانگین است. فاصله اطمینان ۹۵٪ برای این تفاوت بین ۲۰/۵۳ و ۲۳/۸۹ قرار داشت که نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵٪ تفاوت موجود در جامعه مورد بررسی در این بازه قرار دارد. مقدار t برابر با ۲۶/۰۱۷ و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۰ بود که به‌وضوح نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین ناامیدی و ناکامی است. از آنجا که مقدار p-value از ۰/۰۵ کمتر است، فرضیه صفر که بیانگر عدم تفاوت معنادار است رد می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که بین ناامیدی و ناکامی در دانش‌آموزان یک رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

جدول ۱۶. رابطه معنی داری بین ناامیدی و ناکامی

متغیرها	تفاوت های زوجی					t	درجه آزادی	Sig
	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	95% فاصله اطمینان از تفاوت				
				حد پایین	حد بالا			
ناکامی – ناامیدی	۲۲/۲۱۷	۱۷/۳۹۶	۰/۸۵۴	۲۰/۵۳	۲۳/۸۹	۲۶/۰۱۷	۴۱۴	۰/۰۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

هنجاریابی مقیاس ترس از شادی و رابطه آن با ناامیدی و ناکامی در دانش‌آموزان ایرانی از جمله موضوعاتی است که به درک عمیق‌تر از عوامل روان‌شناختی مؤثر بر تجربه‌های هیجانی و شناختی این گروه می‌پردازد. ترس از شادی به‌عنوان یک پدیده روان‌شناختی زمانی شکل می‌گیرد که فرد به دلیل باورهای درونی یا فشارهای بیرونی از تجربه شادی پرهیز می کند یا آن را با پیامدهای منفی همراه می‌داند. این مفهوم در جوامعی که نگرش‌های محافظه‌کارانه‌تری نسبت به ابراز شادی وجود دارد، می‌تواند نمود بیشتری داشته باشد و دانش‌آموزان ایرانی نیز ممکن است تحت تأثیر چنین الگوهای فرهنگی و اجتماعی باشند. نگرش‌های منفی نسبت به شادی در برخی بافت‌های اجتماعی و خانوادگی ریشه دارد و ممکن است ناشی از تجربه‌های گذشته، الگوهای تربیتی سخت‌گیرانه یا هنجارهای اجتماعی باشد که در آن‌ها شادی به‌عنوان یک امر غیرقابل پیش‌بینی، ناپایدار یا حتی تهدیدکننده تلقی می‌شود (۱۳). این شرایط موجب می‌شود که فرد از ابراز احساسات مثبت خودداری کند و حتی از موقعیت‌های شاد و خوشایند اجتناب نماید. در ارتباط با ناامیدی و ناکامی، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که ترس از شادی می‌تواند یکی از عوامل مرتبط با افزایش این دو متغیر باشد. ناامیدی که شامل از دست دادن امید به آینده و کاهش انگیزه برای دستیابی به اهداف است، ممکن است در دانش‌آموزانی که شادی را با پیامدهای منفی مرتبط می‌دانند، بیشتر دیده شود. این افراد معمولاً رویکردی بدبینانه به زندگی دارند و با تجربه‌های تلخ گذشته، انتظار دارند که شادی دوام نداشته باشد یا پیامدی ناخوشایند به دنبال داشته باشد. این باور موجب کاهش انگیزه و تمایل آن‌ها به تلاش برای موفقیت‌های آینده می‌شود (۱۴). ناکامی نیز که به احساس شکست در برابر موانع و عدم توانایی در تحقق اهداف مربوط می‌شود، ارتباط نزدیکی با ترس از شادی دارد. دانش‌آموزانی که بارها با موانع تحصیلی یا اجتماعی مواجه شده‌اند و نتوانسته‌اند به موفقیت مطلوب خود دست یابند، ممکن است این ناکامی‌ها را به‌عنوان نشانه‌ای از ناپایداری شادی تفسیر کنند و در نتیجه، تمایل خود را به تجربه لحظات خوش کاهش دهند. این وضعیت می‌تواند به شکل‌گیری یک چرخه معیوب منجر شود که در آن فرد از ترس اینکه شادی زودگذر باشد یا به ناکامی ختم شود، از آن اجتناب می‌کند و همین اجتناب، احساس ناامیدی و ناکامی بیشتری را در او ایجاد می‌کند (۱۵). ترس از شادی همچنین می‌تواند به دلیل پردازش شناختی و هیجانی خاصی که افراد نسبت به رویدادهای مثبت و منفی دارند، تشدید شود. در برخی موارد، افراد ممکن است به دلیل تجربه‌های پیشین، به این باور رسیده باشند که هرگاه احساس شادی کرده‌اند، اتفاقی ناخوشایند در پی آن رخ داده است. این نوع یادگیری تداعی‌گرایانه می‌تواند به شکل‌گیری یک نگرش اجتنابی نسبت به شادی منجر شود و در بلندمدت، احساس ناامیدی را تقویت کند. در این میان، تفاوت‌های فردی نیز در میزان تأثیرپذیری از این عوامل نقش دارند. برخی دانش‌آموزان ممکن است به دلیل ویژگی‌های شخصیتی مانند کمال‌گرایی، حساسیت هیجانی یا تمایلات منفی گرایانه، بیشتر مستعد ترس از شادی باشند. همچنین سبک‌های تربیتی که بر کنترل شدید احساسات و ابراز هیجان‌های مثبت تأکید دارند، می‌توانند موجب افزایش این ترس شوند. از طرف دیگر، عوامل محیطی مانند فشارهای اجتماعی، انتظارات فرهنگی و تجارب تحصیلی نیز در شکل‌گیری این پدیده نقش مهمی ایفا می‌کنند (۱۶). در محیط‌های آموزشی که بر سخت‌گیری و رقابت تأکید دارند، دانش‌آموزان ممکن است شادی را به‌عنوان عاملی مزاحم در مسیر پیشرفت خود ببینند و آن را نادیده بگیرند. در چنین شرایطی، احساس ناکامی ناشی از نرسیدن به اهداف تحصیلی می‌تواند با افزایش ترس از شادی همراه باشد و به ناامیدی در بلندمدت منجر شود (۱۷).

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

در تحلیل آمار توصیفی وضعیت جنسیت شرکت‌کنندگان، اطلاعاتی همچون تعداد و درصد هر یک از گروه‌های جنسیتی (مرد و زن) به‌طور دقیق ارائه شده است. این آمار نشان می‌دهد که توزیع جنسیتی در میان نمونه‌ها تقریباً متوازن است، به‌طوری که ۵۱/۲ درصد از شرکت‌کنندگان مرد و ۴۸/۸ درصد زن هستند. این توزیع می‌تواند به‌طور مؤثر برای تحلیل‌های بعدی در تحقیق، مخصوصاً در مقایسه و تحلیل ویژگی‌های روان‌شناختی و تأثیرات مختلف جنسیت در متغیرهای مورد بررسی مورد استفاده قرار گیرد. در ادامه، آزمون کولموگروف–اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها به‌کار گرفته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهند که توزیع داده‌ها به‌طور کلی نرمال است زیرا سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ است که به‌طور واضح نشان‌دهنده نرمال بودن داده‌ها است. این امر امکان استفاده از آزمون‌های آماری مشابه همچون آزمون مقایسه میانگین تی برای فرضیات تحقیق را فراهم می‌آورد. همچنین با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین دو به دوی متغیرها کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ محاسبه شده است می توان اظهار نظر کرد که بین ترس از شادی با متغیرهای نا امیدی و ناکامی همبستگی و ارتباط معناداری وجود دارد.با توجه به نتایج ، آزمون استقلال خطاهای دوربین واتسون نیز بیانگر عدم وجود خود همبستگی می‌باشد که حالت مطلوب در فرضیات اصلی مربوط به باقیمانده ها در تحلیل رگرسیون می‌باشد. در واقع آماره در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است که فرض صفر آزمون (عدم همبستگی بین خطاها) پذیرفته می‌شود.

همچنین شاخص‌های تولرانس و VIF نشان می‌دهند که بین متغیرهای پیشبین هم‌خطی چندگانه وجود ندارد. در واقع هریک از متغیرهای مستقل نا امیدی و ناکامی می‌توانند نقش مستقلی در تبیین پراکندگی نمرات ترس از شادی داشته باشند.

در بخش ارزیابی پایایی مقیاس ترس از شادی، مقادیر ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از سوالات به‌طور فردی بررسی شده و از آنجایی که این مقادیر در بازه ۰/۹۲۱ تا ۰/۹۲۷ قرار دارند، نشان‌دهنده همسانی درونی بالای مقیاس است. این امر اهمیت ویژه‌ای در اعتبار سنجی ابزار تحقیق دارد و تأکید می‌کند که پرسشنامه ترس از شادی از دقت و اعتبار بالایی برخوردار است. در زمینه بررسی روایی و کفایت نمونه‌گیری، شاخص KMO برابر ۰/۸۲۱ و آزمون کرویت بارتلت نشان‌دهنده کفایت نمونه‌گیری مناسب برای تحلیل عاملی است. به‌ویژه، مقدار خی–دو در آزمون کرویت بارتلت (۳۲۶/۴۷) با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ نشان می‌دهد که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب هستند. این شاخص‌ها به‌طور مؤثر از قابلیت تحلیل عاملی برای شناسایی ساختارهای پنهان و تأثیرگذار در مقیاس ترس از شادی پشتیبانی می‌کنند. در بخش بعدی، اشتراکات میان سوالات با عوامل استخراج‌شده نشان می دهند که تمامی سوالات به‌اندازه کافی واریانس مشترک دارند. مقادیر اشتراکات بین ۰/۵۳ تا ۰/۷۲ نشان می‌دهند که تمامی سؤالات قادر به مشارکت مؤثر در مدل عاملی هستند و هیچ کدام نیازی به حذف به دلیل همبستگی پایین نداشته‌اند. با وجود اینکه کمترین مقدار اشتراک واریانس مربوط به سؤال سوم است (۰/۵۳)، این مقدار همچنان در محدوده قابل قبول قرار دارد و نشان می‌دهد که تمام سوالات ابزار در تحلیل عاملی می‌توانند تأثیرگذار باشند. از طرف دیگر، بارهای عاملی پرسش‌ها در تحلیل عاملی تأییدی نیز در محدوده مطلوب ۰/۵۳ تا ۰/۷۲ قرار دارند. این بارها نشان‌دهنده این است که هر سؤال ارتباط معناداری با عامل‌های مورد نظر داشته و به‌طور مناسب و با دقت توانسته است واریانس موجود در هر متغیر را توضیح دهد. مقادیر R^2نیز نشان‌دهنده این هستند که سؤالات تقریباً ۳۰ درصد از واریانس هر متغیر را توضیح می‌دهند که برای تحلیل‌های روان‌شناختی و اجتماعی از دقت مناسبی برخوردار است.

بررسی پایایی مقیاس ترس از شادی در جامعه ایرانی به‌طور روشن نشان می‌دهد که این مقیاس از پایایی بالایی برخوردار است. مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹۱ برای کل پرسشنامه، که بالاتر از ۰/۸ است، نشان‌دهنده پایایی بسیار خوب ابزار اندازه‌گیری است. این مقدار بالاتر از حد آستانه ۰/۷ است که به‌طور کلی پایایی قابل‌قبول را نشان می‌دهد و در این مورد به مرز پایایی عالی رسیده است. در آزمون‌های تکمیلی که برای ارزیابی اثر حذف هر سوال بر پایایی پرسشنامه انجام شد، ضرایب آلفا به ترتیب ۰/۸۳۵ و ۰/۷۹۱ برای دو حالت حذف سؤال برآورد شدند که همچنان در محدوده قابل‌قبول قرار دارند و کاهش چشمگیری را در پایایی کل مقیاس نشان نمی‌دهند. این نتایج نشان می‌دهند که تمامی گویه‌ها و سوالات مقیاس نقش موثری در اندازه‌گیری مفهوم ترس از شادی دارند و حذف هیچ‌یک از آن‌ها تأثیر منفی بر پایایی کلی پرسشنامه نخواهد داشت. در ارزیابی همسانی درونی مقیاس نیز، مقدار ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹۱ است که نشان‌دهنده همبستگی مناسب بین سؤالات مقیاس است و می‌توان به این نتیجه رسید

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

که سؤالات این پرسشنامه از یکپارچگی خوبی برخوردارند. همسانی درونی بالا به این معناست که تمامی سوالات به‌طور موثر به ارزیابی مفهوم اصلی مقیاس پرداخته‌اند. علاوه بر این، برای ارزیابی بیشتر پایایی مقیاس، از آزمون همبستگی درونی استفاده شد که نتیجه آن نشان‌دهنده همبستگی معنادار بین سوالات پرسشنامه است. ضریب همبستگی در حدود ۰/۵۷۱ به‌دست آمده که نشان‌دهنده همبستگی معنادار و قابل‌قبول است. همچنین، آماره آزمون t برابر با ۴/۳۱ تا ۴/۸۳ بوده که نشان‌دهنده معناداری آماری این نتایج است. مقدار p-value برابر ۰/۰۱۵ است که کمتر از سطح معنی‌داری ۰/۰۵ قرار دارد، بنابراین نتایج به‌طور قطعی نشان می‌دهند که مقیاس ترس از شادی در جامعه ایرانی از پایایی لازم برخوردار است و سؤالات آن از همبستگی درونی قابل‌قبول و معناداری برخوردارند.

در این تحلیل، بررسی رابطه بین ترس از شادی و ناامیدی در دانش‌آموزان از طریق آزمون تفاوت‌های زوجی انجام شده است. نتایج به‌دست‌آمده نشان‌دهنده وجود یک رابطه معنادار و قابل‌توجه بین این دو متغیر است. میانگین تفاوت بین نمرات ترس از شادی و ناامیدی برابر با – ۴۶/۹۲۵ است که نشان می دهد میزان ترس از شادی به‌طور معناداری کمتر از میزان ناامیدی است. به عبارت دیگر، در این جامعه نمونه، دانش‌آموزان به‌طور متوسط احساس ناامیدی بیشتری نسبت به ترس از شادی دارند. انحراف معیار ۹/۴۷۰ و خطای استاندارد ۰/۴۶۵ به‌دست آمده‌اند که نشان‌دهنده پراکندگی نمرات و دقت محاسبه میانگین تفاوت است. این مقادیر در تحلیل‌های آماری اهمیت دارند زیرا به‌ما این امکان را می‌دهند که دقت در محاسبه تفاوت‌ها و عمق تحلیل را ارزیابی کنیم. فاصله اطمینان ۹۵٪ برای تفاوت بین – ۴۷/۸۳۹ و – ۴۶/۰۱ قرار دارد که به‌طور واضح بیان می‌کند که تفاوت مشاهده‌شده از نظر آماری معنادار است و تفاوت واقعی در جامعه هدف در این بازه قرار دارد. این مقدار فاصله اطمینان به‌طور واضح نشان‌دهنده آن است که تفاوت موجود از نظر آماری معنادار است. مقدار آماره t برابر با – ۱۰۰/۹۴ و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۰ به‌دست آمده است. از آنجا که مقدار p-value کمتر از ۰/۰۵ است، می‌توان نتیجه گرفت که تفاوت مشاهده‌شده بین ترس از شادی و ناامیدی به‌طور آماری معنادار است و فرضیه صفر رد می‌شود. این نتایج نشان‌دهنده وجود ارتباط معنادار و قوی بین این دو متغیر است و بر اساس این نتایج، وجود رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناامیدی در دانش‌آموزان است، تأیید می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهند که ترس از شادی با میزان ناامیدی در دانش‌آموزان ارتباط قابل‌توجهی دارد و این رابطه می‌تواند به‌طور بالقوه به‌عنوان یک عامل در طراحی برنامه‌های مداخله‌ای برای کاهش ناامیدی و اضطراب در دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد .

بررسی رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناکامی در دانش‌آموزان نشان‌دهنده یک رابطه معنادار و منفی بین این دو متغیر است. میانگین تفاوت بین نمرات ترس از شادی و ناکامی برابر با – ۶۹/۱۴۲ به‌دست آمده است که بیانگر تفاوت معناداری بین این دو متغیر است، به‌طوری‌که میزان ترس از شادی به‌طور قابل‌توجهی کمتر از میزان ناکامی در دانش‌آموزان است. این تفاوت منفی به‌وضوح نشان‌دهنده وجود رابطه معکوس بین ترس از شادی و ناکامی است، به این معنی که با افزایش ترس از شادی در دانش‌آموزان، میزان ناکامی آنان نیز بیشتر می‌شود. انحراف معیار ۱۶/۸۱۸ و خطای استاندارد ۰/۸۲۶ به‌دست آمده است که نشان‌دهنده پراکندگی مناسب داده‌ها و دقت محاسبه میانگین تفاوت است. همچنین، فاصله اطمینان ۹۵٪ برای این تفاوت بین – ۷۰/۷۶۵و – ۶۷/۵۱قرار دارد که نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵٪ تفاوت موجود در جامعه مورد بررسی معنادار است و تفاوت مشاهده‌شده از نظر آماری قابل‌اتکا است. مقدار t برابر با – ۸۳/۷۵ و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۰به‌دست آمده است که این مقدار به‌طور واضح نشان‌دهنده وجود یک تفاوت معنادار از صفر است. به این ترتیب، فرضیه صفر که بیانگر عدم تفاوت معنادار است، رد می‌شود و فرضیه پژوهش مبنی بر وجود رابطه معنادار بین ترس از شادی و ناکامی تایید می‌شود. این نتایج نشان می‌دهند که ترس از شادی به‌طور معناداری با ناکامی در دانش‌آموزان مرتبط است، به‌طوری‌که افزایش ترس از شادی موجب افزایش احساس ناکامی می‌شود .

بررسی رابطه معنادار بین ناامیدی و ناکامی در دانش‌آموزان به‌وضوح نشان‌دهنده یک رابطه معنادار و مثبت بین این دو متغیر است. میانگین تفاوت بین نمرات ناامیدی و ناکامی برابر با ۲۲/۲۱۷ بوده که این مقدار تفاوت مثبت معناداری را بین این دو متغیر نشان می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر، هرچقدر میزان ناامیدی در دانش‌آموزان افزایش یابد، احساس ناکامی آن‌ها نیز به‌طور معناداری بیشتر می‌شود. این یافته نشان‌دهنده همبستگی مستقیم بین دو متغیر است که در زمینه روان‌شناسی و مشاوره آموزشی اهمیت بالایی دارد، زیرا می‌تواند به شناسایی دانش‌آموزانی که به‌ویژه در معرض مشکلات روانی بیشتری هستند، کمک کند. انحراف معیار برابر با ۱۷/۳۹۶و خطای

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

استاندارد برابر با ۰/۸۵۴به‌دست آمده که نشان‌دهنده پراکندگی قابل‌قبول داده‌ها و دقت مناسب محاسبه میانگین تفاوت است. علاوه بر این، فاصله اطمینان ۹۵٪ برای این تفاوت بین ۲۰/۵۳ و ۲۳/۸۹ قرار دارد که نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت که تفاوت مشاهده‌شده در جامعه مورد بررسی از نظر آماری معنادار است. مقدار t برابر با ۲۶/۰۱۷ و مقدار p-value برابر با ۰/۰۰۰ نشان می‌دهد که این تفاوت به‌طور معناداری از صفر متفاوت است و فرضیه صفر که بیانگر عدم تفاوت معنادار است، رد می‌شود. به این ترتیب، فرضیه پژوهش مبنی بر وجود یک رابطه معنادار و مثبت بین ناامیدی و ناکامی تایید می‌شود. در نهایت، این نتایج می‌تواند در مداخلات روان‌شناختی و مشاوره‌های تحصیلی کاربرد داشته باشد، به‌ویژه برای دانش‌آموزانی که ممکن است به‌طور همزمان با مشکلات روانی همچون ناامیدی و ناکامی روبرو باشند.

بررسی روان‌سنجی پرسشنامه ترس از شادی نشان داد که این ابزار از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است و می تواند برای سنجش ترس از شادی در جامعه ایرانی مورد استفاده قرار گیرد. توزیع متعادل جنسیتی در نمونه بررسی شده (۵۱,۲ درصد مرد و ۴۸,۸ درصد زن) نشان‌دهنده تعادل آماری در نمونه‌گیری است که به افزایش تعمیم‌پذیری نتایج کمک می کند. شاخص‌های توصیفی گویه‌های پرسشنامه نشان داد که پاسخ‌ها از پراکندگی قابل قبولی برخوردارند و میانگین‌ها در بازه‌ای قرار دارند که بیانگر تنوع دیدگاه‌ها و سطح مناسبی از حساسیت گویه‌ها نسبت به متغیر مورد بررسی است. ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۸۳ گزارش شد که فراتر از حداقل مقدار قابل قبول ۰/۷۰ بوده و دلالت بر پایایی بالا و همسانی درونی مناسب ابزار دارد. همچنین، مقادیر ضریب آلفا در صورت حذف هر گویه نیز همگی در بازه ۰/۹۲۱ تا ۰/۹۲۷ قرار داشتند که بیانگر عدم لزوم حذف هیچ‌یک از گویه‌ها و انسجام کلی مقیاس است. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نیز با مقدار شاخص KMO برابر با ۰/۸۷۲ و معناداری آزمون بارتلت تأیید کرد که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب‌اند. از این‌رو می توان نتیجه گرفت که ساختار عاملی مقیاس از انسجام نظری و تجربی برخوردار بوده و این مقیاس روایی سازه مناسبی دارد. همچنین بررسی مقادیر کشیدگی و چولگی تأییدکننده نرمال بودن توزیع داده‌ها بود که پیش‌فرض‌های آماری تحلیل‌ها را تقویت می‌کند.

محدویت ها: ۱. نمونه‌گیری انجام‌شده در این تحقیق از دانش‌آموزان یک منطقه خاص بود و این امر ممکن است موجب محدودیت در تعمیم نتایج به سایر مناطق یا گروه‌های مختلف سنی و فرهنگی شود. بنابراین، نتایج این تحقیق ممکن است نتایج مشابه را برای تمامی دانش‌آموزان در دیگر مناطق یا گروه‌ها تضمین نکند.

۲. در این تحقیق از مقیاس ترس از شادی به‌عنوان تنها ابزار اندازه‌گیری استفاده شده است. با این حال، ممکن است سایر متغیرهای روان‌شناختی که بر ترس از شادی، ناامیدی و ناکامی تأثیر می‌گذارند، نادیده گرفته شده باشند. استفاده از ابزارهای مختلف می‌توانست تصویری جامع‌تر از وضعیت روان‌شناختی دانش‌آموزان ارائه دهد.

۳. از آنجا که مقیاس‌ها و ابزارهای مورد استفاده در این تحقیق بر اساس خودگزارش‌دهی دانش‌آموزان بودند، ممکن است برخی از اطلاعات به‌صورت نادرست یا به‌طور مغرضانه گزارش شده باشد. این می‌تواند تأثیر منفی بر اعتبار داده‌ها داشته باشد.

۴. در این تحقیق به متغیرهای دیگر که ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارند (مانند وضعیت اجتماعی-اقتصادی، نوع مدرسه، تجربه‌های شخصی و خانوادگی) توجه کافی نشده است. این متغیرها ممکن است به‌طور غیرمستقیم بر ترس از شادی، ناامیدی و ناکامی تأثیر بگذارند.

پیشنهادات:۱. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی از نمونه‌هایی با تنوع جغرافیایی، فرهنگی و سنی بیشتر استفاده شود تا امکان تعمیم نتایج افزایش یابد. اجرای تحقیق در مناطق مختلف کشور یا در میان دانش‌آموزان با پیشینه‌های قومی، اجتماعی و اقتصادی گوناگون می‌تواند به شناخت دقیق‌تر و جامع‌تری از پدیده مورد بررسی منجر شود.

۲. در تحقیقات آتی، پیشنهاد می‌شود متغیرهای زمینه‌ای مانند وضعیت اجتماعی-اقتصادی، نوع مدرسه (دولتی یا غیردولتی)، ساختار خانواده، و تجربه‌های زیسته دانش‌آموزان نیز مورد سنجش و تحلیل قرار گیرند. در نظر گرفتن این عوامل می تواند به تبیین بهتر و دقیق‌تر روابط بین متغیرها کمک کند و از اثرات مداخله‌گر احتمالی جلوگیری نماید.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافعی بین نویسندگان این مقاله وجود ندارد.

حمایت مالی

تمام هزینه‌های این پژوهش بر عهده نویسنده اول می‌باشد.

مشارکت نویسندگان

سهم نویسندگان در مشارکت یکسان است و تمام مراحل پژوهش با مشارکت یکسان انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

مطالعه حاضر با رعایت اصول اخلاقی پژوهش مبنی بر رضایت آگاهانه آزمودنی‌ها و رازداری اطلاعات افراد صورت گرفته است.

کد اخلاق: 1403.232.IR.IAU.QOM.REC

References

1. Tekke M, Özer B. Fear of happiness: religious and psychological implications in Turkey. Ment Health Relig Cult. 2019;22(7):686–93.
2. Teke, E., & Tunca, A. (2025). Aversion to Happiness and Life Satisfaction: Exploring the Role of Psychological Inflexibility and Vulnerability. Journal of Happiness and Health(FirstView Articles), 7-16.
3. Joshanloo M. What have we learned about fear of happiness? A review of a decade of empirical research. Curr Psychol. 2024:1–15.
4. Joshanloo M, Lepshokova ZK, Panyusheva T, Natalia A, Poon WC, Yeung VWL, et al. Cross-cultural validation of fear of happiness scale across 14 national groups. J Cross Cult Psychol. 2014;45(2):246–64.
5. Dobos B, Mellor D, Piko BF. Exploring fear of happiness among university students: the role of perfectionism, academic burnout, loneliness, and hopelessness. Scand J Psychol. 2024;65(3):559–67.
6. Isgör IY. Does fear of happiness exist? Exploring fear of happiness through the five factors dimensions of personality. Educ Policy Anal Strateg Res. 2022;17(4):126–41.
7. Szabó M, Mészáros V, Sallay J, Ajtay G, Boross V, Udvardy-Mészáros À, et al. The Beck Hopelessness Scale. Eur J Psychol Assess. 2015.
8. Goodarzi MA. A study on the validity and reliability of the Beck Hopelessness Scale in a sample of Shiraz University students. J Soc Human Sci Shiraz Univ. 2002;18(2):Issue 36.
9. Gilbert P, Allan S. The role of defeat and entrapment (arrested flight) in depression: an exploration of an evolutionary view. Psychol Med. 1998;28(3):585–98.
10. Ryan RM, Frederick C. On energy, personality, and health: Subjective vitality as a dynamic reflection of well-being. J Pers. 1997;65(3):529–65.
11. Rahaie A, Taghvaei A. The effectiveness of the training based on executive functions on student's mental vitality. Iran Evol Educ Psychol J. 2024;6(2):351–64.
12. Hills P, Argyle M. The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. Pers Individ Dif. 2002;33(7):1073–82.
13. Amiri S, Foroughi A, Bavafa A, Bazani M, Mohammadian Y, Dorouie N, et al. Validity and reliability of the Persian version of the fear of happiness scale. J Kermanshah Univ Med Sci. 2019;23(1).
14. Behzadi KG. Self, culture, and emotions: An Iranian case study [dissertation]. Boston (MA): Boston College; 1996.
15. Abbasi S. The impact of the emotions of happiness, enjoyment, anxiety, and disappointment on language learners' acquisition of a second language. 2024.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]

16. Abdi Zarrin S, Gracia E. Prediction of academic procrastination by fear of failure and self-regulation. Educ Sci Theory Pract. 2020;20(3):34–43.
17. Joshanloo M, Weijers D. Fear of happiness across cultures: A review of where and why are people afraid of happiness.

© 2022 The Author(s). Published by Isfahan University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2025-12-09]

[DOI: 10.48305/23.2.295]